

היום הוא בן 3 , ב-2026 אלוף עולם

אייל לוי nrg 19:30 10/4/2009 |

בגיל שלוש מאתרים ילדים. בכיתה א' מצמידים להם כדור. בגיל 10 מסננים. מי שישרוד עד גיל 18, ייצא כדורגלן. בגרמניה נערכים למונדיאל 2026. תוכנית האב הוצעה גם לישראל, אבל מההתאחדות לא חזרו הפסד נבחרת ישראל בכדורגל ביוון, בשבוע שעבר, שוב הוציא מהארון את ההספדים הנוגים והפסימיות. שוב לא נגיע לגביע העולמי, אין עתיד ואולי בכל זאת חייבים להחליף את המאמן דרור קשטן בזר שיעשה סדר וישנה את המנטאליות, הכל כך לוזרית.

נבחרת גרמניה. צילום: אי-אף-פי

"צריכים להבין שהתנתקנו", צועק בקול ד"ר מרק ורטהיים ומנסה להחליף את מוזיקת הרקע. "העולם התקדם ואנחנו נשארנו מאחור. זו הכותרת שלך. צריך להתחיל עכשיו מגילאי שלוש, חייבים סבלנות, כשהמילה המרכזית היא תכנון. עוד מאמן, פחות מאמן, זו לא הבעיה וכדאי שנתעורר. מה עם האופק?"

12 שנה למד ד"ר ורטהיים בגרמניה את מדעי האימון באוניברסיטה של קלן. הוא נחשב למרצה בעל שם, חבר ביחידה הגרמנית לספורט הישגי ולא סתם שלף בתשובתו את הגיל הרך שלוש. ורטהיים לוקח אותנו הרחק מעבר לים, לגרמניה, שם פיתחו לפני שנתיים תוכנית מהפכנית, ארוכת טווח "אליפות העולם - 2026. הדרך הארוכה להצלחה". בסופה, בעוד 17 שנה, מתכננים שם להניף את הגביע, כך לפחות זה מופיע בשרטוטים.

הכדור כחלק מהחיים

הגרמנים זיהו כבר לפני כמה שנים את הבעיה הגדולה שלהם. הם אמנם משתתפים באופן קבוע בטורנירים הרציניים, ובאליפות אירופה האחרונה הם אפילו הגיעו לגמר, אבל זו לא גרמניה שזכתה בגביע העולם בפעם האחרונה ב-1990. כבר קשה לה לתת פייט למעצמות כמו ברזיל ואפילו ספרד. הנתון המדאיג ביותר מבחינת הגרמנים הוא הירידה המשמעותית במספר בני הנוער שמעוניינים להיות שחקנים. בכל זאת, מדובר במדינה שבדרך כלל מחזיקה את מספר הכדורגלנים הגדול ביותר ביחס לאוכלוסייה. היום רשומים שם 6.7 מיליון שחקנים, שזה כמעט מספר התושבים בישראל.

ד"ר מרק ורטהיים צילום: גרי אברמוביץ'
בגרמניה יש בעיה שקיימת היום בכל העולם. תרבות הפנאי השתנתה. ילד מעדיף לשבת אחרי הלימודים ליד המחשב ומול מסך הטלוויזיה במקום להתרוצץ על מגרש הבלטות שבחצר בית הספר. בפרנקפורט נמצא מטה ההתאחדות לכדורגל ובבניין שלידי שוכנים משרדיה של היחידה לספורט הישגי. לפני חמש שנים התאחדו שני הגופים כדי למצוא פתרון ושלפו את השנה 2026 כשייצא העשן הלבן מחדר הישיבות.

לפי המדע לוקח כ-18 שנים לאתר, לבשל ולהכין כדורגלן מוכשר. ילד שהיה בן שלוש בשנת 2007, ויהיה במשחקי גביע העולם 2026 בן 22, מתוכנת כמו מכונת מלחמה לנצח בקרב. לפי התוכנית שרקחו המדענים ואנשי המקצוע מדובר בפירמידה בת שבעה שלבים, שמחולקים לתוכניות מדוקדקות מי ישתתף, יתקדם וכמה זמן לוקח כל אימון.

כדי שהתוכנית תהיה קפדנית ולא תתיר שוליים רחבים, רתמה ההתאחדות למשימה את משרד החינוך, התאחדויות הכדורגל ב-16 המדינות המרכיבות את הפדרציה הגרמנית ואגודות הספורט. כולם עובדים לפי אותה תוכנית אב. "אני יודע שאנשים בארץ יגידו שזה שיגעון", אומר במרירות ורטהיים, מאלה שעבדו על הפירמידה.

"הם בטח יחשבו לעצמם 'אני לא אקח את הקרדיט על ההצלחה וב-2026 מי יודע אם בכלל תהיה מדינה'. אבל אנחנו, אנשי המדע, צריכים לחשוב אחרת. כמו מי שמחפש תרופה לסרטן ויודע שאולי לא הוא ימצא אותה, אלא זה שבא אחריו, וזוהי התרומה שלו".

מי שרוצה מצטרף. ילדים משחקים כדורגל. יוסי אלוני

המהפכה הגרמנית מתחילה בגני הילדים, בגילאי שלוש. אין הגבלה בכמות המשתתפים ומי שרוצה מצטרף. בגדי ספורט, על מגרש כדורגל, שטח מדוד ובלי קשר למשחק עצמו. אומנם ברקע מפוזרים כדורים בגדלים שונים, קונוסים, אבל שום בעיטות לכיוון הרשת. רק תרגילי קואורדינציה. "איך לרוץ בין הכדורים בלי לגעת. איך לשים רגל על הכדור ולא ליפול", ורטהיים מספר. "ללכת ולרוץ נכון. הכדור כחלק מהחיים. היום יודעים שקואורדינציה טובה יוצרת ביטחון עצמי. שחקנים שהם מאוד קואורדינטיביים בדרך כלל לא נפצעים קשה ותמיד מובילים את החבורה. הרבה יותר קל להם ללמוד".

בגיל שבע, בבית הספר היסודי, מתחיל השלב השני. סוף סוף משחקים, אבל הכוונה היא לא חוג נוקשה שבו עומדים בזמנים ולומדים את רזי הענף, אלא חופשי. הגרמנים הבינו שחלק מהבריחה של בני הנוער הייתה בגלל הפחד מהמסגרת והרדיפה המטורפת אחרי תוצאות. לכן השלב הזה נקרא "משחק של אחר הצהריים" וכוונתו שהילדים ילמדו ליהנות. הכל נעשה תחת פיקוח צמוד. בשיטה החדשה מאמן חייב להתמחות בגיל מסוים וצריך לרסן את רצונו הטבעי להתקדם ויום אחד לאמן קבוצה של בוגרים. כדי למשוך את אנשי המקצוע המובחרים וגם להשאירם מוזרם כל הזמן כסף.

בגיל עשר מתחיל הסינון הראשוני - מי יודע לשחק ומי עתידו במקצוע אחר. מדובר בסינון אטי, כשהמצטיינים עוברים הלאה, למרכזי מחוננים, וממשיכים לבתי ספר מיוחדים שבהם יש דגש על לימודים וספורט. לא פנימיה. בגרמניה הבינו שהניתוק מהבית בגילאים האלה די פוגע מבחינה רגשית.

משחקים חופשי. צילום: SXC :

שישה גורמים משפיעים על הישגי השחקן: טכניקה, טקטיקה, מנטאליות, אינטלקטואליות, חינוך וכושר גופני. "התפיסה הגרמנית היא קודם כל למנוע", ורטהיים מסביר. "היא אומרת שיש דברים שאתה לא יכול לטפל בהם כשהשחקן עובר את גיל 16 ומי שמתמודד בספורט הישגי צריך לדעת שרבים ירדו מהפסים. כישרונות גדולים שלא היה להם איזון בין הרגש ורמת הביצועים. לכן עובדים דרך האימון על החוסן הנפשי".

מאמנים צריכים לאתר למי חסרה אגרסיביות ועובדים איתו באופן אישי, ומי שיש לו תוקפנות יתר מרגיעים אותו. ישנו תרגיל להתמודדות עם כישלונות ואחר להתמודדות עם הצלחות. מי ששורד את התהליך ומגיע לגיל 18, כשהוא עומד בתו התקן, נמצא תחת הכותרת "שחקני העתיד". כאן מדובר בנקודה קריטית. כשהשחקן הישראלי הולך לצבא, הגרמנים לוחצים על הדוושה ומעמיסים. הם טוענים שהמעבר מנער לבוגר הוא די קיצוני, לכן צריכים להגביר את הווליום. בין שלוש לארבע שעות אימון ביום.

"העמסה הדרגתית זה העיקרון המוביל בגרמניה", ורטהיים מספר. "אם תשאל מאמן אחד בארץ, שיידע על מה אני מדבר, אני הולך עכשיו, שוכב בבריכה ולא זו. בגרמניה קבוצה בוגרת מתאמנת בממוצע 16 שעות בשבוע, בארץ בערך שמונה. זו לא הכמות, אלא התוכנית. אם אתה מתאמן כל כך הרבה שעות, בלי תוכנית מסודרת, אחרי שבוע כל השחקנים פצועים".

צריך לחפש אותם

בראש המערכת הגרמנית עומד היום מתיאס זאמר, שחקן עבר מכובד, שכיכב בזמנו בנבחרת. זאמר הוא תוצר הצד המזרחי של גרמניה. שם לא נתנו לאנשים המתאימים אפשרות לברוח מהמסגרת, ואם זה לא הלך בדרכי נועם, זה הלך בכוח. על התוכנית הנוכחית הגרמנים אומרים שמי שירצה יוכל לוותר בכל שלב, העיקר שיהיה פעיל גופנית.

מתיאס זאמר. צילום: עדי אבישי

הכוונה היא שבסוף, כל המיליונים שהתחילו לרוץ בגילאי שלוש יתנקזו לכ-300 שחקני על מכל רחבי המדינה. זה גם ימלא את הליגות המקומיות באינספור כישרונות וגם יצמצם את הצורך להביא שחקנים זרים לחיזוק המועדונים. החלום הוא שבשלב מסוים יגיעו לגרמניה שחקנים מכל העולם, בגילאים ממש צעירים, ישתלבו בפירמידה ואז אחרי שילמדו את הכללים ויבינו את השיטה, יהפכו לאזרחים מהמניין.

"לא מדובר בהשבחת הגזע", ורטהיים דוחה את השאלה הקשה. "המטרה היא שכמה שיותר אנשים יהיו פעילים גופנית וכדורגל הוא פופולרי מספיק כדי למשוך אותם. לא כל מה שהגרמנים עושים זה רע וכמדען אני לא חושב מהיום להיום. במפעל אם לא תייצר עכשיו קופסה, תעשה אותה מחר. בספורט אין דבר כזה. אם אתה דוחה, כל התהליך נפגע".

אולי אין לנו הפוטנציאל הדרוש.

"בטח שיש. אם תבנה מערכת כזו בארץ תוכל בסוף התהליך לקבל בין 120 ל-150 שחקנים, וזה יותר קל מגרמניה. אנחנו הרי מדינה יותר קטנה והאופרציה היא לא כזו מסובכת וגם לא יקרה. רק צריך מישהו מלמעלה שינחית החלטה. אני עכשיו מוזמן לסינגפור. הם רוצים להקים אותו דבר, אבל אני מתלבט, כי אני רוצה פה".

הגרמנים שיגרו את הטיל. מתיאס זאמר אמר בזמן ההצגה הרשמית: "המבנה ברור. השחקנים שיובילו אותנו בגביע העולם 2026 כבר נולדו, צריך לחפש אותם". על פי המדע הגרמני, גיל השיא הוא בין 21 ל-29, אבל לא רק. לפי שיטת העבודה שלהם, השלב השביעי והאחרון הוא בגילאי 30 פלוס, מה שנחשב בעגה המקצועית "שלהי הקריירה". שם מאמינים שזהו גיל יציב יותר מבחינת משחק, אבל הדגש הוא על בקרת נתונים ומעקב מתמיד בגלל הירידה הטבעית בכוח. מי שיזיף, ישנו לו תוכניות, יוסיפו, יורידו ויכוונו אותו כדי שיוכל לפרוש בכבוד גם בגיל 37.

"זה הכל עניין של מעטפת מדעית", ורטהיים מדגיש. "אצלנו הכל נקבע על פי התחושות שלי ושלך. במדעי האימון המטרה היא לא לפספס. מה צריך כל ילד ללמוד ולעשות, ובתוכנית אתה מגיע למשהו. אז תאר לך ש-20 אחוז יתפקשו, אבל הגעת ל-80 אחוזי הצלחה. אם אין תוכנית, לאן אתה בדיוק הולך?"